

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 8700/2021
08.12.2022. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић, Иване Рађеновић, Владиславе Милићевић и Татјане Миљуш, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Владимир Мишковић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије - Министарства одбране, коју заступа Војно Правобранилаштво са седиштем у Београду, ради накнаде нематеријалне штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 7652/20 од 13.05.2021. године, у седници одржаној 08.12.2022. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 7652/20 од 13.05.2021. године.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж 7652/20 од 13.05.2021. године и пресуда Првог основног суда у Београду П 17659/19 од 17.06.2020. године и предмет **ВРАЋА** првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 17659/19 од 17.06.2020. године, ставом првим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете због умањења опште животне активности исплати износ од 130.000,00 динара, са законском затезном каматом од 17.06.2020. године до исплате. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име накнаде трошкова парничног поступка исплати износ од 102.800,00 динара, са законском затезном каматом од 17.06.2020. године до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 7652/20 од 13.05.2021. године, ставом првим изреке, одбијене су као неосноване жалбе тужиоца и тужене и потврђена првостепена пресуда у ставу првом изреке. Ставом другим изреке, преиначено је решење о трошковима поступка садржано у ставу другом изреке првостепене пресуде, тако што је обавезана тужена да тужиоцу на име трошкова парничног поступка исплати износ од 102.800,00 динара, са законском затезном каматом од дана наступања услова за извршење одлуке до коначне исплате, док је у делу разлике у камати од дана пресуђења до дана наступања услова за извршење захтев одбијен као неоснован. Ставом трећим изреке, одбијени су као неосновани захтеви тужиоца и тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне другостепене пресуде, тужена је, преко законског заступника, благовремено изјавила ревизију, описно се позивајући на разлоге за дозвољеност ревизије по члану 404. ЗПП.

Према члану 404. Закона о парничном поступку - у даљем тексту: ЗПП („Службени гласник РС“, бр.72/11 ... 18/20) ревизија је изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која се не би могла побијати ревизијом, ако Врховни касациони суд оцени да је потребно размотрити правна питања од општег интереса или у интересу равноправности грађана, уједначити судску праксу или дати ново тумачење права (посебна ревизија). О дозвољености и основаности посебне ревизије одлучује Врховни касациони суд у већу од пет судија.

По оцени Врховног касационог суда у овом случају постоји потреба да се одлучује о посебној ревизији тужене ради тумачења права и уједначавања судске праксе у примени одредби о застарелости потраживања накнаде нематеријалне штете за душевне болове због умањења опште животне активности проузрокованих посттрауматским стресним поремећајем.

Из тог разлога, одлучено је као у ставу првом изреке.

Одлучујући о изјављеној ревизији, на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија тужене основана.

Према до сада утврђеном чињеничном стању, тужилац је у периоду од 24.03.1999. године до 21.06.1999. године био на извршавању борбених задатака у саставу ВП 6592 Ниш. По налазу и мишљењу судског вештака неуропсихијатра, тужилац је у означеном периоду био ангажован на збрињавању повређених и оболелих на територији Косова и Метохије као лекар, као последица тога дошло је до реакције, уз бржу заморљивост, исцрпљеност, те смањење позитивних капацитета, редукацију социјалне комуникације, уз свеобухватније оштећење психо-социјалног и породичног функционисања тужиоца, а због збрињавања великог броја повређених и оболелих имао је и изражени страх (чији су интензитет и дужина трајања ближе описани у налазу вештака). Све ово је проузроковало појаву ПТСП – болест са дијагнозом Ф 43.1., од које се и данас лечи, због које је дошло до умањења животне активности тужиоца за 10%, које је трајно. Тужилац се због тога обратио неуропсихијатру. По мишљењу вештака ова болест је коначан облик добила 18.01.2016. године, а постоји узрочно-последична веза између ангажованости тужиоца у рату на Косову и Метохији. Приликом усменог изјашњења на расправи пред првостепеним судом судски вештак је остао при свом налазу и мишљењу, појаснивши да се акутни ПТСП може јавити и одложено, дакле не само у тренутку трауматичног догађаја, већ и 10 – 15 година касније што се, по његовом мишљењу, управо и десило код тужиоца. Према исказу тужиоца, након повратка са ратишта, сам је покушао да реши наведене потешкоће, из којих разлога се тек 2016. године обратио лекару.

На основу тако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су закључили да тужиочево потраживање није застарело и да је тужена објективно одговорна за накнаду нематеријалне штете која је тужиоцу проузрокована његовим ангажовањем током борбених дејстава за време НАТО бомбардовања 1999. године услед умањења животне активности тужиоца за 10%. По становишту суда, обољење

које је узрочник умањења опште животне активности ПТСП добило је облик коначног стања 18.01.2016. године и његово лечење није завршено, тако да до подношења тужбе 20.01.2016.године, нису протекли рокови из члана 376. Закона о облигационим односима (ЗОО), па је применом члана 200. истог закона тужиоцу досуђена тражена накнада нематеријалне штете.

По оцени Врховног касационог суда основано се ревизијом тужене указује на погрешну примену материјалног права која је за последицу имала непотпуно утврђење чињеница битних за правилну оцену основаности приговора застарелости.

Одредбом члана 376. ЗОО прописана су два рока застарелости потраживања накнаде штете - рок од три године од кад је оштећени дознао за штету и за лице које је штету учинило (став 1) и рок од пет година од кад је штета настала (став 2). Рок од три године прописан ставом 1. наведеног члана тече и истиче у оквиру рока од пет година, јер је ставом 2. овог члана предвиђено да потраживање накнаде штете „у сваком случају“ застарева протеком тог рока.

Када је реч о нематеријалној штети, рок застарелости од пет година не почиње да тече од дана конкретног догађаја већ од дана настанка штете - од оног дана када су поједини видови те штете добили облик коначног стања. Тако, да рок застарелости потраживања накнаде штете за душевне болове због умањења опште животне активности почиње да тече од дана када је дијагностикована болест из акутне фазе прешла у хроничну. У конкретном случају реч је о психичком обољењу које може да захтева дугогодишње лечење, па некад и доживотно.

Утврђење ових чињеница захтева стручно знање којим суд не располаже, због чега се исте утврђују вештачењем, али то не значи да суд мора прихватити дати налаз и мишљење вештака, већ је дужан да све нејасноће отклони и разјасни на рочишту у складу са дужношћу прописаном одредбама члана 270. став 4. и 313. Закона о парничном поступку.

У конкретном случају, налазом и мишљењем вештака неуропсихијатра, утврђено је да је посттрауматски стресни поремећај (ПТСП) код тужиоца свој коначан облик добио 18.01.2016. године, више од 15 година од престанка штетног догађаја који га је изазвао, односно са даном постављања дијагнозе. Одређена општа сазнања о посттрауматском стресном поремећају из бројних спорова за накнаду штете упућују на то да се овај вид поремећаја по правилу јавља у року од шест месеци, а најдаље годину дана од трауматског догађаја, као акутна фаза у којој се испољавају симптоми (несаница, нервоза, промена расположења и слично) која временом прераста у хронични поремећај. Постављање дијагнозе, за који моменат вештак и судови везују коначно стање посттрауматског стресног поремећаја и настанак штете – почетак рока застарелости није прихватљиво. И тужилац у свом исказу тврди да је, након повратка са ратишта, сам покушао да реши наведене потешкоће, из којих разлога се тек 2016. године обратио лекару, што значи да су те тегобе постојале све време до јављања лекару и да је поремећај временом постао хроничан.

Постављање дијагнозе као моменат за који вештак и судови везују коначно стање посттрауматског стресног поремећаја и настанак штете, па следом тога почетак рока застарелости, није прихватљиво. Тужилац је тада сазнао за медицински назив психичког поремећаја који је код њега присутан већ дуго низ година, у почетку као

акутни, а затим и хронични поремећај. Код тужиоца су се већ по завршетку НАТО бомбардовања испољили симптоми тог поремећаја који тада није дијагностикован и лечен, његовим пропустом да затражи помоћ одговарајућег лекара.

Имајући изложено у виду, пресуде нижестепених судова су морале бити укинуте у побијеном делу.

У поновљеном суђењу првостепени суд ће детаљним саслушањем судског вештака, поуздано утврдити када је настао акутни посттрауматски стресни поремећај и када је исти постао хроничан, с обзиром на то да тужилац тврди да је све до јављања лекару 2016. године сам покушао да помогне себи, што би указивало да су тегобе код њега постојале пре тога. Ове чињенице су одлучне за оцену основаности истакнутог приговора застарелости, за који у овом случају није битан моменат јављања тужиоца лекару и постављање дијагнозе, нити чињеница да лечење није завршено, већ када су се тегобе у оквиру дијагностикованог психичког поремећаја усталиле - постале хроничне.

Укинута је и одлука о трошковима поступка, јер зависи од коначног исхода спора.

Сходно изложеном, на основу члана 416. став 2. ЗПП, одлучено је као у ставу другом изреке.

**Председник већа - судија
Звездана Лутовац,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић